

Промышленность болн тосхлт заллгына бурдәмдиг цаарандың ясрулхын туск төрин күүндөр Элст балгысна куч-көлсчирин дунд делгу кевәр кегдәж йовна. Куч-көлсч оли-амтс шунмгытагыр күүндөрт орлцдж, эврәнн сүв-селвг өгцхәдж, ик чинр зууджәх эн төриг чикәр келгә тетгльнд оньган тәвджәнә.

Ода мана балгысар болсн оли-амтнә күүндөрин зарм дигн кедж, промышленность болн тосхлт заллгына бурдәм-жиг цаарандың ясрулхд туста болх гидж телнә өгцхәсн сүв-селвгнн тодрхалдж болхмн.

Эн джил Элст балгыснд ик тосхлт болджана. Зуг ганцхн 37 джилд 35 миллион шаху арслн мөнәгнә тосхлтин кодлмш күйәгдхмн. Болв, тосхлт мана балгысар ик хашнъгар йовдж йовна. Энүнә турунд тәвгдх нег ах учрн — балгыснд кесг олт бичкн-бичкн тосхлтин организацсбәйгәд, хоорндан нокцл угагыр кодлцхәдг йовдл.

Элст тосхлтин кодлмшиг нургылдж кеджәх организац — тосхлтин 2-ч управленъ. Эн джил энүнә куцәх тосхлтин кодлмшин унн 20 миллион арслнъгәс давхмн. Тер бийнә организац негдгч кварталн зурагтан зуг 17 процент куцәв. Хоыр миллион ұлу арслнъ мөнәгн олзлгдл уга ұлдв.

Тосхлтин зурагтан тинм сулар куцәснә учрн, тосхлтин управленъ балгысна болн селәнә тосхлтин министрствд ордг деерән, нань кесг олт министрствәс тосхлтин техник, механизм болн материал авдг йовдл. Улгурн, автомобильн промышленностин министрств 15 автомаши өгх бәәсмн. Болв, хоыр министрствс хоорндан күүндж эн таслцхәдг учрар, тер машинд ода куртл ирәд уга. Иим йовдл нань гинг техник авлгынд гарад бәәнә.

Тосхлт келгынд — тосхлтин техниксн зура омнәсн белдлгн ик чинртә. Ода эн кодлмш ямаран бурдәлгыр кегдлгнн хәләхлә — ик хаджгәрнн үзгднә. Элстд болджәх тосхлтин проектн сметн документац Ставрополь болн Саратов балгысдудт кегдәд, Москвад илгәгддж батраглад, хәру ирнә. Ингәд эргәд йовтлн дала үрнә, тосхлт хашнъгднә.

Элст балгысна тосхлтин управленъ ода болхла, улгурн, тосхлдж бәәх герән куцднн дуусдж чадш уга. Энүндн ведомствени хаалц харшлт болна. Ус, герл нань чинг кергтә тоотиг талдан — „Госспецстрой“, „Сельэлектро“, „Бурсельстрой“ гидг организацс кецхәнә. Эдн хоорндан мөнәкинд зовшәр угагыр кодлцхәнә, тингәд тосхлтиг болзгтн куцәхд харшлцхәнә. Келгдсиг төолад куч-көлсчир Элст балгыснд бәәх бичкн-бичкн тосхлтин организацсиг негдөлд, эднә орчд нег ик организац — трест эс гидж управленъ гаргысн деер болх гидж тоолджана.

Тосхлтин тинм ик, кучтә организац бурдәхлә тосхлтин кодлмшин чинрн болн йовднн бөддхн лавта. Бәәх цуг техникиг, механизмиг, көлгн-кучиг болн тосхлтин материалг негдулад, иколзтагыр, чикәр әдлдж болхиг тер тетгхмн.

Тосхлтд керго гару гардг багырх, кадр, белдлгн, эднәр тосхлтс тетгльн ясрх, тосхлтин кодлмшин унн багырх, тосхлт сәәнәр кегдг болх, тену деерән килвр болдж тусхми. Элст деер РСФСР-н совхозмудин министрствин ремонтн мастерской бәәнә. Энүнә средств производствн унн 1 миллион 600 миньгн арслнъ күрнә, гаргыдг продукция, унн болхла зуг 1 миллион 400 миньгн арслнъ. Иим ик эвг йовдл эн мастерскойг кесг олт министрствс тетгдг болсар үзгдлжәнә. Тер учрар кесг керго машинс, станок нань чинг ильгәгднә, зарм кергтә оборудовань болхла төруц ирхш.

Эн мастерской ямаран продукция гаргыкинъ РСФСР-н совхозмудин министрствс баглана, производствд кергтә материалг кесг талин министрствс болн глвкс өгцхәнә. Ингдж хаджгәрар зура келгн болн мастерской зуг совхозмудиг тетгдг учрар, мастерскойин продукция гаргыгнн өсхш, продукция унтә тусна, кодлмшиң гарута болна. Эвдрен машинд ясдг бичкн-бичкн мастерскойс Элстин онцонц организац болгынд бәәнә. Тинм болсар ясврн кодлмш ик муугыр кегдсн деерән куцәр тетгдхш. Дакад болхла джил ирвәс авто-тракторн парк бсәд йовна. Эн учрар Элст деер техниксн бат болн ик ялтин баз угагыр цаарандн бәәдж болшго.

Элстин куч-көлсчир ұр Н. С. Хрущевин докладин тезисмүдәр күүндөр кехләри, Элстин ясврн мастерскойиг йоста заводт хуврәхмн, энуг таньгычин промышленностин залврт өгхмн, завод цуг Элстин болн Халымг таньгычин совхозмуд, колхозмуд, МТС болн предприятисн авто-тракторн парк болн селәнә эдл-ахугынн нань чинг машинд ясдг кехмн гидж сүв-селвг өгв.

Элст балгысна промкомбинатин болн „1 Май“ артеллиң кодлмшн, ұр Н. С. Хрущевин докладин тезисмүдт заагдсн дуту-дунд делгу үзгднә. Промкомбинат тосхлтд ик кергтә чолу белднә. Болв, ода бәәх техник муугыр олзлгдсар зура куцәгдхш. Улгурлхд, „Компрессор“ механизмин кучн зуг брәлдән олзлгднә, тер бийнә эн машинд кергтә әнгинь кесгәс нааран хәәсн бийнә олджәхш. Деегшән Москвагыр, Ставрополюр эн тускар

бичсн цаасд тәрр зәннә угагыр деернә. Техник кучинн эс олзлгд йовдл артеллд чинг бәәнә. Дакад болхла эн хоыр промышленнә предприятиес нег әдл зусн продукция гаргыхәнә: чолу, хулсна пилт, уйа хувдхунь, нань чинг. Гаргыдг продукция унн болхла әдл болдж тусхш. Тинм йовдлин учрн — эн предприятисн кодлмштн хаджгәрар зура келгн. Эдн хоорндан зовшәр угагыр кодлгн. Балгысна тосхлтд ик кергтә чолу, алебастр нань чинг гаргыжин ормд эдн, амр, олзта туста болв чинг, оли-амтнд дала ик керго продукция гаргыхәнә.

Балгысна промкомбинатин кодлмшинн оньгдарулад, бәәри газрин тосхлтин материал эн гаргыдг кехмн. „1 Май“ артель оли-амтнә некрвиг тетгдг, хувдхунь, нәс уйаг болгыхмн гидж тезисмүд күүндлгннд орлцхәсн улс келджәнә. Энн ик чик селвг гидж тоолдж болхмн.

Манә Элст — таньгычин хотл балгысн болв. Балгыснд бәәдг улсин тонь хурдар бсджәнә. Эдниг хот-хоолар тетгльн ик чинр зууджәнә. Ода балгыснд кесг олт бичкн-бичкн организацс хот-хол онц-онцдан гаргыхәнә, эдн амтнә некрврн тетгдг чаддяхш. Эдниг негдулад, балгыснд нег горпищек-комбинат гаргысн зовтә болх гидж, предприятиес болн учрденъсәр болсн кургт ирцхәсн кесг олт улс келцхәв.

Балгысна автотранспортиг болн хаалг келгнә болн яслгынд кодлмшиг негдулхмн гидж келцхәв. Энн бас ик чик. Автотранспортин болн хәалгыин ик организацс гаргыхла, техник олзлгн ясрх, кодлмшин унн багырх, олз-ору икдх.

Партин Центральн Комитет болн Советск правительств, промышленность болн тосхлт заллгына бурдәмдиг цаарандн ясрулхын туск төриг оли-амтнә күүндөртәвхләри, телнә сүв-селвгнн тоолдж, оли-амтнә эдл-ахугынн залврн улм сән янз олдж авхәр кесн болдг. Энүнәд ирлцлдж Элстәр болсн күүндөр кесг олт сән селвгс өгв. Тедниг цаарандан куцәхлә, кесг зун миньгн арслн мөнәгн олз болдж государствд орх, промышленность болн тосхлтин кодлмш мана балгыснд ясрх.

Б. МАНЦЫНОВ, балгысна партия комитетин сегләрт.